

Кінець XVIII століття став початком становлення православної церкви на території Новоодещини. Зачинателями православ'я на Півдні України стали перші поселенці нашого краю – козаки. Було засновано багато населених пунктів, де майже в кожному будувалися церкви, каплиці та дзвіниці за рахунок парафійан – це свідчило про те, що релігія була важливою частиною життя кожного українця.

Церква відіграла провідну роль в розвитку освіти суспільства XIX століття, використовувала різні форми роботи серед населення для того, щоб сприяти зростанню освіченості та культури.

Інспектором церковно-приходських і недільних шкіл Миколаївщини, а також членом благочинницької ради Новоодеського благочинницького округу у період до 1917 року був протоієрей Микола Романовський, який багато робив для розвитку шкіл Новоодещини, у 1930-х рр.. репресований, а в наш час канонізований православною церквою як священномученик.

Можна твердити, що у другій половині XIX ст. – на початку XX ст.. православні священники у селах Новоодещини були не лише учителями віри і виконавцями таїнств: їм доручали функції нотаріуса, ведення метричних книг, видачу виписок із них та інших документів, які скріплювались церковною печаткою, як державною.

Роль православ'я у розвитку нашого краю потребує подальших досліджень.

1. VII Миколаївська обласна краєзнавча конференція. Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження. Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2008. – 370 с.
2. Губская. Т.Н. Военное духовенство и священники Николаева Издат-ельство Ирины Гудым. Николаев, –2006.
3. Історія міст і сіл Української РСР Гол Головної редколегії Тронько П.Т. –К- 1971. –771с.
4. Миколаївщина в історії України (книга для читання з краєзнавства). / Упоряд. В.П. Бойченко./ За науковою редакцією к.п.н. Н.М. Огренич. – Частина перша. – Миколаїв: ОППО. – 2009. – 256 с.
5. Середницька Г.В. Історія України. Опорні конспекти. 9 клас

ІСТОРІЯ СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ПЕЛАГІЇВСЬКОГО ЖІНОЧОГО МОНАСТІРЯ НОВОБУЗЬКОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Чернега Олександр Сергійович
10 клас, Миколаївська гімназія № 41,
Миколаївський обласний Центр туризму, краєзнавства
та екскурсій учнівської молоді, м. Миколаїв,
alexloki@mksat.net

*Хто не знає свого минулого,
Той не вартий свого майбутнього.*

М.Т. Рильський

Важко не погодитися з таким мудрим висловлюванням. Жоден народ, нація не може творити своє майбутнє, забувши при цьому про своє минуле. Вивчення історії рідного краю дає нам знання для глибшого усвідомлення та розуміння сучасності, спонукає до вибору активної життєвої позиції, а вивчення розвитку релігії та діяльності духовенства показують нам, які культурні та естетичні надбання пропагувала церква, яке значення це мало для збереження спадщини нашого народу.

Мета дослідження полягає у зборі та опрацюванні матеріалів з історії Пелагіївського жіночого монастиря на основі писемних пам'яток та архівних матеріалів, так і зібраних під час експедиції до місця дослідження.

В 60-х роках 19 ст. купець першої гільдії Ісидор Дурилін купує 5 десятин землі від Інгулу до Ольгополя. В 70-х роках тут ґрунтується хутір Пелагіївка (на честь коханої дружини Ісидора – Пелагії). У 1890 році Ісидор Харлампійович заповідає свої володіння синам з умовою продати сільській громаді землю і побудувати храм на честь Св. Пелагеї [5]. Заповіт батька було виконано скрупульозно. У 1896 році було закладено фундамент трипрестольної церкви і через два роки розпочато будівництво.

До будівництва храму ретельно готувалися. Мешканка села Мотрона Тимофіївна розповідає, що у великих ямах, оббитих дошками, протягом 5 років витримували вапно для будівельного розчину. Для виготовлення цегли недалеко від будмайданчика був побудований невеликий цегляний завод. Архітектор був запрошений з Німеччини, художники і муляри – з Москви. Залізні вікна, огорожу, хрести виготовили на власному заводі Михайла Дуриліна. Храм будували без кранів, вручну [4].

Церква вийшла дивовижною. Вона була несхожа на навколишні храми і стала місцем паломництва для людей з різних місцевостей. Багаті мандрівники просили візників зупинятися, щоб помилуватися видом цієї споруди, яка несподівано виникла: дванадцятиглава церква з куполами і дзеркальними хрестами, перетворювала околиці в радісну декорацію з чарівної дитячої казки.

У радянські часи Свято-Михайлівський храм пережив усю тяжкість гонінь і репресій. У 1934 році місцевий союз безбожників пропонували всім бажаючим селянам звалити хрести з куполів. Охочих не знайшлося. Довелося все робити своїми руками. 11 хрестів вдалося звалити, дванадцятий хрест на дзвіниці виявився фатальним. Двоє п'яних активістів-безбожників впали з тридцятиметрової висоти і розбились. Цей хрест стоїть і донині [3].

У середині 30-х років тут було зерносховище, а в правому боковому вівтарі стояла крупорушка. Коли селяни цілими селами вимирали від голоду, територію церкви охороняли від розграбування військові. Потім охорону зняли і стали «ділити» парафіяльне майно. Вівтар довгий час не чіпали, але в 60-х, охочі до екзотики туристи стали розтягувати на сувеніри фаянсові кіоти. Найбільше храм постраждав на початку 80-х років. Безбожники в третьому коліні розбили унікальний вівтар і розтягнули мейсеновський фарфор. Зганьблений храм довгий час стояв забитий в повному забутті.

Сьогодні Свято-Михайлівський храм повільно відроджується. У 1992 році церква була передана УПЦ. 24 липня 1994 рішенням Священного Синоду тут був створений жіночий монастир [5]. Десятирічне буття Свято-Михайлівського (Пелагіївського) жіночого монастиря не назвеш безхмарним.

А поки стараннями настоятельки Свято-Михайлівського монастиря матінки Серафими та черниць храм знаходить друге життя. Єпархія акумулює фінансові кошти, направляє їх на реставрацію церкви і всього храмового господарства. Відновлена церковна огорожа, побудовані нові келії, готель для паломників. Відремонтовано покрівлю, заново відтворюється внутрішнє оздоблення храму. З навколишніх сіл повертаються випадково вцілілі ікони і пишуться нові. Так, з допомогою Божою, молитвами Владики, працями черниць, благодійністю людей доброї волі повстає храм з руїн.

Пелагеевський Св.Михайлівський храм пережив безліч нещасть і попри все продовжує відновлюватися. Монастир багато разів закривали, розкрадали, але все таки він незламний, як дух українського народу.

1. *Древности Поингулья.* – К., 1977.
2. *Історія міст і сіл Української РСР. Миколаївська область.* – К.: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1971. – 772 с.
3. *Наталья Христова. Заповедник в Ингульской степи/Вечерний Николаев/19.06.2008*
4. *Стаття з брошури "Свято-Михайлівський Пелагеевський монастир", видавництво Ірини Гудим, 2010 рік*
5. *<http://eparhia.mk.ua> Николаевская епархия. Украинская Православная Церковь/ Исторический очерк о Пелагеевском монастыре*